

УДК 378:2:339.543

КОРЖИНСЬКА Тетяна Валентинівна,

аспірант Хмельницького національного університету,
головний державний інспектор відділу професійного
відбору та іншомовної підготовки Департаменту
спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення
Державної фіскальної служби України
korzhynska_tetiana@ukr.net

**КВАЛІФІКАЦІЙНІ НАПРЯМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
МИТНОГО СПРЯМУВАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ РЕСПУБЛІКИ
ПОЛЬЩА**

Анотація. У статті проаналізовано основні кваліфікаційні напрямки підготовки майбутніх фахівці митного профілю у вищих навчальних закладах Республіки Польща та окреслено коло компетенції, яких набувають студенти в процесі навчання. Охарактеризовано специфіку кожного з представлених напрямків.

Ключові слова: фахівець, кваліфікаційні напрямки підготовки, вищі навчальні заклади, Республіка Польща

Постановка проблеми. Сучасні наукові дослідження в сфері педагогічних та психологічних наук сягають питань організації дистанційної підготовки фахівців митної

справи, кваліметрії інноваційних технологій навчання та фізичного виховання студентів (на прикладі навчання митним спеціальностям), професіограми фахівця митної служби, формування громадянськості в системі вузівської професійної підготовки фахівців митної справи, формування професійно-етичних якостей майбутніх службовців-митників, цілісної концепції індивідуалізації навчання з позицій проблемно-діяльнісного навчання, моделей навчання фахівців для митниці і бізнесу в Польщі та Євросоюзі, реалізація міждисциплінарних зв'язків як напрямок підвищення якості підготовки фахівців митної справи, підготовка магістрів в сфері митної справи: міжнародний контекст, пріоритетні напрямки митної освіти і підвищення кваліфікації персоналу митниці в форматі сучасних вимог Всесвітньої митної організації та ін.

В рамках Європейського простору вищої освіти високорозвинені країни одним із пріоритетних напрямів освітньої трансформації визначають формування креативних та професійно «підкованих» митних кадрів з ґрунтовним теоретичним та практичним «багажем» знань у сфері митної справи, отриманим у вищих навчальних закладах. Так, Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5 було схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», відповідно до якої реформа державної митної справи та інтеграція в митну спільноту Європейського Союзу позиціонується як один з-поміж пріоритетних векторів, націлених на реформаторський розвиток держави [1]. Зрозуміло, що така реформа може спричинити кардинальне перезавантаження складу митних співробітників Державної фіскальної служби України та викличе необхідність в доборі кадрового резерву не корумпованих митників, які матимуть гідну зарплату за добросовісне виконання, за надані суспільству послуги та можливість кар'єрного зростання, так, затребуваність у професійній підготовці спеціалістів з митної справи та конкуренція між вузами України зростає в рази. Варто зазначити, що в умовах неоголошеної війни та кризисної економічної ситуації в Україні, уповільнення процесу приєднання України до європейського вектору розвитку, дослідження питань пов'язаних з професійною підготовкою майбутніх фахівців митної сфери, здатних конструктивно та оперативно виконувати покладені на них державою завдання та вивчення передового польського досвіду з митної підготовки є на часі актуальними.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Полеміка стосовно проблеми підготовки майбутніх митників існує як у науковців України (В. Ченцов, О. Самохвал, Р. Олексієнко, О. Павленко, Н. Тимченко-Міхаліді, Є. Гармаш, О. Трякіна та ін.), науковців Республіки Польща (В. Чижевич (W. Czyżowicz), Х. Дрезінська (K. Drezińska), М. Борковскі (M. Borkowski), М. Богуміль (M. Bogumił), Й. Ярмул-Міколайчук (J. Jarmul-Mikołajczyk)), так і серед науковців зарубіжжя (А. Крастіниш, Ю. Самолаєв, О. Галентов, Л. Шорников, О. Лутовінов, Г. Немирова, Ю. Рожкова) та багато інших учених.

Мета статті – охарактеризувати кваліфікаційні напрямки професійної підготовки фахівців митного спрямування у вищих навчальних закладах Республіки Польща.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж визначити напрями підготовки майбутніх митників Польщі, варто зазначити, що митна справа – це комплекс методів і засобів, які пов'язані з ефективним контролем за митно-тарифним регулюванням зовнішньоекономічної торговельної діяльності підприємств і країни, що потребує від спеціаліста митного спрямування наявності широкого кругозору, професійних навичок із організації міжнародного бізнесу [2].

Згідно з основними вимогами Європейського союзу щодо діяльності фахівців митниці Республіки Польща, управліннями митної служби були розроблені ряд стратегічних документів, серед них і «Стратегія митної служби на 2014–2020 роки» (Strategia działania Służby Celnej na lata 2014–2020) [3], які ввібрали в себе пріоритетні шляхи до вдосконалення діяльності митної служби Польщі на сучасному етапі для підтримки конкурентоспроможності економіки та захисту ринку ЄС від недобросовісної, незаконної торгівлі, стандартизації, спрощення, створення єдиного режиму контролю, здійснюваного митною службою. Враховуючи сутність, завдання, компетенції, напрямки діяльності митної

служби польської держави, потреби Європейського союзу, перед освітянською спільнотою Республіки Польща на сьогоднішній день стоїть завдання – підготувати фахівців митної служби відповідно до потреб та вимог Республіки Польщі та Європейського союзу.

Для реалізації зазначеного завдання в польській державі працюють ряд вищих навчальних закладів, які професійну підготовку працівників митних органів здійснюють через освітню діяльність за допомогою поглиблення та актуалізації знань, розвитку здібностей, необхідних для ефективного виконання майбутніми митниками функціональних обов'язків, передбачених чинним законодавством, адаптації знань і умінь до змін нормативної бази для здійснення організаційної, функціональної та іншої діяльності в митній справі, оволодіння передовими знаннями, сучасними методами та інструментами, необхідними для виконання службових зобов'язань. До таких вищих навчальних закладів відносяться: Університет технологій та економіки ім. Хелени Чодковської в Варшаві (Uczelnia Techniczno-Handlowa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie) [4], Вища школа безпеки (Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa) [5], Вища школа економіки в Радомі (Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu) [6], Познанський економічний університет (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu) [7], Вища Школа Економіки та Інновацій в Любліні (Wyższa Szkoła Ekonomii I Innowacji W Lublinie) [8] та ін.

В стінах Вищої школи безпеки, яка є професійним недержавним університетом, створеним 2004 року, що розповсюджує свою місію в Гданську, Познані, Глівіці, Бартошиці, Гіжицко, здійснюють підготовку майбутніх митників за такими напрямками: національна безпека; психологія; управління; внутрішня безпека. Зосередимо свою увагу на Вищій школі безпеки у м.Познань та м. Гданську. У Вищій школі безпеки м.Познань функціонують такі напрями підготовки майбутніх митників: національна безпека; психологія; управління.

Вища школа економіки в Радомі, яка була створена 1998 році та складається з семи факультетів, що здійснюють професійну підготовку майбутніх митників за такими кваліфікаційними напрямками: міжнародні відносини; внутрішня безпека; психологія; підприємницьке право; адміністрація; управління та економіка.

Серед основних кваліфікаційних напрямів професійної підготовки майбутніх митників для Познанського економічного університету, який був створений 1926 року та входить до елітних державних економічних університетів Східної Європи та в трійку найкращих ВНЗ Республіки Польща, найбільш пріоритетними є такі кваліфікаційні напрями підготовки майбутніх митників (бакалавр, магістр): міжнародні економічні відносини; товарознавство; менеджмент і технологія виробництва; фінанси та бухгалтерський облік.

Вища Школа Економіки та Інновацій в Любліні, яка в 2015 році стала лауреатом премії «Вищі навчальні заклади 2015», наразі здійснює професійну підготовку майбутніх митників за такими кваліфікаційними напрямками: адміністрація; внутрішня безпека; економіка; фінанси та бухгалтерський облік; логістика та транспорт.

Детальніше розглянемо основні аспекти професійної підготовки майбутніх митників на факультеті менеджменту і логістики Університету технологій та економіки ім. Хелени Чодковської, який був створений шляхом злиття Вищої школи управління та права у Варшаві й Академії мита та логістики у Варшаві 2014 року, найбільш пріоритетними є такі кваліфікаційні напрями підготовки майбутніх митників (бакалавр, магістр): управління, фінанси та бухгалтерський облік, внутрішня безпека, міжнародні відносини.

Згідно до напрямку «управління» підготовка майбутніх фахівців здійснюється за такими спеціальностями (бакалавр, магістр):

- фінансовий інжиніринг (компетенції управління ризиками, ліквідністю, інвестиційними стратегіями, аналізу, прогнозу фінансових даних, знання податкового законодавства, економічних аспектів ведення бізнесу, принципів функціонування фінансових ринків);

- психологія в бізнесі (компетенції актикризисного управління, міжособистісного вирішення конфліктів, переговорів);

– транспортно-експедиторська логістика (знання логістичної інфраструктури, управління ланцюгами поставок, функціонування сучасної транспортної логістики, технічного обслуговування, ремонту транспорту).

Напрямок «фінанси та бухгалтерський облік» забезпечує підготовку майбутніх фахівців за спеціальностями (бакалавр, магістр):

– управління та фінанси на підприємстві (компетенції аналізу, оцінки фінансового становища бізнес-структур, ефективного управління фінансовими, операційними інструментами установи);

– фінансовий аналітик (компетенції фінансового контролю, внутрішнього аудиту, бухгалтерського обліку різних установ, стратегії податково-бюджетної політики, управління фінансовими ризиками, знання законів, інструментів фінансового ринку ЄС);

– фінансовий та управлінський облік (компетенції бухгалтерського обліку підприємств, податкових, фінансових відділів тощо).

Серед спеціальностей напрямку «внутрішня безпека» нами досліджені такі (бакалавр, магістр):

– логістика безпеки (компетенції з логістики, експедирування, транспорту, що дозволяють працювати в силових структурах, управління, безпеки матеріально-технічного забезпечення, міжнародної торгівлі товарами);

– кримінологія та криміналістика (здатність працювати в поліції, спецслужбі, установах, що займаються внутрішньою безпекою, митниці, охоронних фірмах, знання методів вимірювання, аналізу злочинності);

– державне управління безпекою (здатність боротися з політичною, економічною, соціальною, військовою, екологічною загрозами над державою);

– економічна безпека (здатність до боротьби з економічними ризиками, прогнозування тенденцій та перспектив розвитку національної економіки).

Напрямок «міжнародні відносини» забезпечує підготовку майбутніх фахівців за спеціальностями митного спрямування (бакалавр, магістр):

– міжнародна логістика (здатність до управління процесами транспортування, зберігання, обробки інвентаря, ефективним обслуговуванням клієнтів, міжнародною торгівлею);

– митне забезпечення бізнесу (компетенції з надання бізнесу митних послуг, організації потоку товарів через зовнішній кордон, проведення митного оформлення та розрахунку непрямих податків, знання правових аспектів функціонування митної та прикордонної служб як в Республіці Польща, так і в Європейському Союзі).

Варто зазначити, що польські викладачі, працюючи над формуванням у майбутніх митників важливих ключових компетенцій, які дозволятимуть виконувати ефективно професійну діяльність, – оптимізують процес навчання, застосовуючи процедуру поєднання методів, форм та технологій навчання, що сприяє появі нових педагогічних технологій в освітньому просторі.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, здійснений аналіз організаційно-педагогічних засад професійної підготовки фахівців митного спрямування, зокрема кваліфікаційних напрямів підготовки продемонстрував, що підготовка майбутніх митників у вищих навчальних закладах Республіки Польща, країни-члена Європейського Союзу, забезпечує задоволення постійно зростаючих вимог суспільства до переліку професійних компетенцій фахівця митної сфери та неналежним рівнем готовності майбутніх фахівців митної служби до професійної діяльності по завершенню навчання в вищих навчальних закладах. З цієї позиції, для подальших наукових пошуків вважаємо за доцільне детально розглянути особливості організації професійної підготовки майбутніх митників Республіки Польща.

Список використаної літератури

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>
2. Wyższa Szkoła Cła i Logistyki w Warszawie [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://www.wscil.edu.pl/>
3. Strategia działania Służby Celnej na lata 2014-2020 / Służba Celna : Ministerstwo Finansów. – Warszawa, 2013. – 23 s.
4. Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://www.uth.edu.pl>
5. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://www.wsb.net.pl>
6. Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://wsh.pl>
7. Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://www.ue.poznan.pl/>
8. Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://www.wsei.lublin.pl>

References

1. Decree of the President of Ukraine of January 12, 2015 № 5/2015 “On the Strategy of sustainable development “Ukraine – 2020”. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html> (in Ukr.)
2. Wyższa Szkoła Cła i Logistyki w Warszawie. Retrieved from <http://www.wscil.edu.pl/>
3. Strategia działania Służby Celnej na lata 2014-2020 (2013). Ministerstwo Finansów, Warszawa, 2013.
4. Uczelnia Techniczno-Handlowa im. H. Chodkowskiej. Retrieved from <http://www.uth.edu.pl>
5. Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa. Retrieved from <http://www.wsb.net.pl>
6. Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu. Retrieved from <http://wsh.pl>
7. Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://www.ue.poznan.pl/>
8. Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie. Retrieved from <http://www.wsei.lublin.pl>

KORZHYNSKA Tetiana,

postgraduate student of Khmelnytskyi National University
e-mail: korzhynska_tetiana@ukr.net

QUALIFICATION DIRECTIONS OF PROFESSIONAL CUSTOMS TRAINING OF SPECIALISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THE REPUBLIC OF POLAND

Abstract. *Introduction. The effectiveness of regulation and simplification of international trade procedures, collection of customs duties, detection of violations of the customs legislation in both Ukraine, the Republic of Poland and the European Union is directly dependent on providing high-quality professional customs training of specialists.*

Purpose. The purpose of the article is to describe the qualification directions of professional customs training of specialists in higher education institutions of the Republic of Poland.

Results. Thus, there are a lot of higher education institutions in the Republic of Poland, among them the Helena Chodkowska University of Technology and Economics (Uczelnia Techniczno-Handlowa im. Heleny Chodkowskiej), the University of Security in Poznan (Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa), the Poznan University of Economics (Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu), the University of Economics and Innovation, also called: "Higher School of Economics and Innovation of Lublin" (Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie), the Radom Academy of Economics (Wyższa Szkoła Handlowa w Radomiu), have introduced extensive tertiary system of education. These institutions offer a variety of exciting qualification directions of training, in particular training of future professionals on customs issues. The main directions of such training (Customs service of business, International logistics, Logistics security, Homeland security, etc.) are offered at Bachelor/Master level.

Originality. The main qualification directions of professional customs training of specialists are thoroughly investigated and analyzed.

Conclusion. Summing up the result of the analysis of the main qualification directions of professional customs training of specialists, it can be said that the higher education institutions in Poland guarantee access to high-quality and solid European-style education for those, who want to develop a remarkable career in the sphere of customs affairs in near future.

Key words: *specialist, qualification direction of training, higher education institutions, the Republic of Poland.*

Одержано редакцією 13.06.2016
Прийнято до публікації 19.06.2016